

CHOWACZ CZTEROŻĘBNY

- *Ceutorhynchus quadridens* Marsh.

1 Systematyka

Typ:	Stawonogi - <i>Arthropoda</i>
Gromada:	Owady - <i>Insecta</i>
Rząd:	Chrzaszczy - <i>Coleoptera</i>
Rodzina:	Ryjkowcowate - <i>Curculionidae</i>
Gatunek:	Chowacz czterozębny - <i>Ceutorhynchus quadridens</i> Marsh.

2 Biologia

Chowacz czterozębny zimuje w ściółce liściastej lub iglastej oraz w glebie na głębokości do 8 cm. Pojawia się na polach rzepaku o kilka dni później niż chowacz brukwiaczek. Po odbyciu żeru uzupełniającego następuje składanie jaj w wygrzyzione jamki na ogonkach liściowych lub nerwach głównych. Po upływie 6-11 dni wylęgają się larwy. Larwy żerują w ogonkach liściowych, nerwach głównych i łodygach przemieszczając się w kierunku do korzenia. Po 3-4 tygodniach rozwoju wygrzają w pobliżu szyjki korzeniowej otwór przez który wypadają do gleby i tam się przepoczwarczają. Młode chrzaszczy pojawiają się pod koniec czerwca i w lipcu. Po krótkim okresie żerowania przenoszą się na miejsca zimowania.

3 Opis gatunku

Chrzaszcz ma długość 2,5-3 mm, jest czarny z szarzielonym odcieniem, na górnej stronie między pokrywami przy przedpleczu ma jasną plamkę, która jest zasadniczą cechą odróżniającą ten gatunek chowacza od innych, odnóża czerwonożółte, aż po kolor rdzawobrazowy. Samiec ma ryjek owłosiony, samica tylko w części nasadowej.

Jajo jest białe, owalne, długości 0,5 mm.

Larwa jest beznoga, biała, z ciemnobrązową głową, długości 4-5 mm.

Poczwarka jest biała, długości do 4 mm.

4 Opis uszkodzeń

Pierwsze widoczne objawy występowania chowacza czterozębnego to „ukłucia” na nerwach głównych i ogonkach liściowych, wykonane przez samice w celu złożenia jaj. We wnętrzu łodygi żerują białawe larwy w brązowych chodnikach (chodniki zabarwione przez odchody) (Fot.1). W przeciwieństwie do uszkodzeń powodowanych przez chowacza brukwiaczka, łodyga rzepaku nadal rośnie prosto (podczas wzrostu nie dochodzi do deformacji łodygi). Podczas silnego uszkodzenia łodygi mogą wystąpić zahamowania we wzroście roślin i przy silniejszym wietrze mogą się łamać. Z powodu braku skrzywień i zniekształceń łodyg wykrycie szkód powodowanych przez chowacza czterozębnego może być dość trudne. Straty w plonach mogą wynieść ponad 20% z powodu łamania i wylegania uszkodzonych roślin. Sucha wiosna zwiększa straty plonu nasion.

Wydrążone w dolnej części łodygi otwory stanowią bramę dla wtórnych infekcji wywoływanych przez suchą zgniliznę kapustnych zgniliznę twardzikową, szarą pleśń i wertycylozę (Fot.2).

5 Metodyka obserwacji – sygnalizacja terminu zabiegu

Ocenę zagrożenia należy prowadzić jak w przypadku chowacza brukwiaczka.

6 Progi ekonomicznej szkodliwości oraz terminy zabiegów ochrony roślin

Zabieg należy wykonać, gdy w ciągu kolejnych 3 dni średnia liczba chrzaszczy w jednym żółtym naczyniu wyniesie około 20 sztuk.

W przypadku stosowania metody czepakowania wartością progową jest średnio 6 chrzaszczy na 25 roślin.

Terminy zabiegu jak w przypadku chowacza brukwiaczka.

7 Ocena szkodliwości

Obserwacje należy rozpocząć 10 dni po całkowitym zakończeniu kwitnienia rzepaków i rzepików ozimych (faza rozwojowa w skali BBCH 6/69). W zależności od wielkości pola pobieramy od 100 do 150 roślin w różnych punktach pola po 10 sztuk. Na plantacjach powyżej 2 ha należy zwiększyć liczbę punktów o 2 na każdy następny hektar. Rośliny rozcina się wzdłuż w celu stwierdzenia wewnątrz obecności larw chowacza czterozębnego lub śladów ich żerowania. Na podstawie wyników obserwacji obliczamy procent roślin uszkodzonych.

Fot. 1. Chodniki wygrzyzione wewnątrz łodygi rzepaku przez larwy chowacza czterozębnego

Fot. 2. Infekcje grzybowe w miejscu żerowania larw chowacza czterozębnego